

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÁNYFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
 A négyedre 3 ft. o. é. Hirdetés ár: négyhásábos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., negyedszer 4 kr. o. é. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
 A „nyitász”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás.

Lapunk új évi folyamába lépve: át, a tisztelt előfizetőket fölkérjük az előfizetési összegnek kiadó hivatalunkhoz (Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe) mielőbbi szíves beküldésére, hogy a lap pontos szétküldésében hiány ne történjék.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre . . .	12 frt.
Félévre . . .	6 „
Évnyegyedre . . .	3 „
Egy óra . . .	1 „

Kolozsvár, január 8.

(D) „Mi akadályozza ma, hogy egy jól arondírozott Sachsenland szerveztessék, s az ezen év január 14-én összeülő szász nemzeti egyetem országgyűlés minden tulajdonságaival felruháztassék?”

Ezen kérdést teszi fel, a mint múlt keddi lapunkban említettük, a „Herm. Ztg. vereinigt mit Sieb. Boten” című lap jelen évi legelső számában.

Ugy látszik ezen hírlapi felszólalás kiegészítője akart lenni a szász gróf azon köriratának, mely ama lap ugyanezen számában közölve van, és a mely csakugyan, ha lényegileg bele is ment, de színlag nem akart még az egyetem gyűlésének országgyűlési attributumokat tulajdonítani, s megelégedett az-
 al, hogy a megyehatósági jog köpenye alá vonja a szándékba vett szervezésre és codificatoria irányított felhívást. Ebből mindenesetre csak azt huzzuk ki, hogy a szászok grófja jobb diplomata, mint a főnemlített lap szerkesztője, ki fővel rohan os alkotmányunk utolsó bástyáinak lerombolására.

Mi akadályozza tehát, hogy a szász egyetem országgyűlés attributumaival ruháztassék fel?

Felelet: minden a mi azóta történt, hogy Géza a szászokat a magyar királyság ezen végszéleire megtelepítette, kiket éppen nem azért hozatott ide, hogy egy parodiának beillő kis új országot alapítsanak, hanem hogy egy pusztá területet be népesítsenek. Igaz, hogy a különben mindig nagyrabecsülendő szász nemzet elhívása és érvénye is királyaink s fejedelmek uralma alatt magasabb czélokra nőtte ki magát; s e nép mely a műipart s kereskedést legelőkeltebb képviseli e végterületeken, egyik legfontosabb tényezőjévé vált országos életünknek: mindamellett azt hisszük, nem kicsinyeljük azáltal e nemzettöréket, ha azt mondjuk, hogy országalakító képességre még éppen nem nőtte ki magát, s eddig elé még Európában elég egy Szászország, úgy tudjuk, hogy maga a német bund sem kíván többet.

De napjainkban úgy vagyunk, hogy a legnagyobb képtelenségek ellenében is vitakoznunk kell; mert hisz azt a gombát kell letépni, a melyik nőni kezd alkotmányfánk gyökere körül.

Nem régen tépegetünk még egy ily gombát, mely a Tiszáig akar kinyújtani nagy karimájú kalapját; s im itt nő a másik, mely már egy ország-rész szegletét akarja egy külön országgá potenci-rozni.

A Babeltorny többé nem mese már előttünk. Az egyetértelenség alatt nemcsak nyelve, de agyveleje is összezavarodik az emberiségnek; de Babeltornya annál kevésbé fog valaha fölépülni.

Mi gátolja a szász földet, hogy külön ország legyen?

Gátolják pozitív törvényeink, melyek azon területnek csak is a helyhatósági jogot biztosítják ekkorig, de a melyek egyszersmind tiltják azt, hogy az ország integritása bármilyen módon megzavarassék, és a melyek minden legkisebb intézkedési változtatásra nézve az uralkodó és országgyűlés együttes beleegyezését követelik.

Gátolja a Hárm. törv. 3-dik r. 2-dik cizme, mely a helyhatósági jogokat körülírja, s melyeknek intézkedése csak keblbeli dolgokat tárgyzhat; statutumokat csak „super agrorum pratorum, silvarum et fluviorum custodia, vel molendinorum statu, atque proventibus, et aliis eiusmodi rebus” hozhat, a fenidézett törvény 5-dik §. szerint hatásköre csak az országos törvények hatáskörén belül terjed, s éppen nincs jogosítva arra, hogy magának időszaki zivataros állapotok felhasználásával, az uralkodó és ország közös beleegyezésén kívül bárminő új jog-alapokat szerezzen.

Gátolja a három nemzet unioja, s ennek jelen harmadik pontja, mely azt mondja, hogy az országgyűlésen az „ország szabadsága és törvénye megtartására egy értelemben legyen mind a három nemzet, hátravetvén a maga utilitását és privatumját.”

Gátolja az 1791-ki 11-dik törvényezikk, mely a szászok követit ugyanazon országgyűlésen rendeli megjelenni, hová a magyar és székely törvényhatóságok követi jelennek meg.

Gátolja az 1848-ki 1-ső törvényezikk.

Gátolja a császár ő felsége által 1860 október 20-án kiadott diploma, melynek első pontjában ez van: „a törvények hozatalára, megváltoztatására, és megszüntetésére való jog általunk és utódaink által csak a törvényesen egybegyűlt országgyűlések közreműködésével fog gyakoroltatni”, és a harmadik pont, melyben ez van: „még pedig a magyar koronához tartozó királyságokban és országokban előbbi alkotmányaink értelmében” (hozzatnak a törvények). A miből világosan látszik, hogy ő felsége is az előbbi alkotmányt akarta visszaállítani, s nem új országokat teremteni.

Gátolja végül a szász territórium parányi volta. Ezer okot hozhatnánk még föl a mi gátolja azt, hogy a Sachsenland helyhatósági képviselője, országképviselői joggal ruháztassék fel; de e kívánság oly nevelés, hogy ellenében is hosszabb jogi fejtegetés egészen felesleges. Vizsgáljuk meg inkább más oldalról a kérdést.

Miért kellene a szász földnek önálló országgá alakulni? Mi szükség van rá, mert hisz mindennek valami okért kell születnie, s miért születék tehát meg ez a kis Szászország saját Landtag-jával.

Ennek szükségességét a „Herm. Ztg. vereinigt mit Sieb. Boten” következőleg indokolja.

„A szász nemzet világos politikai belátással, szükséges meggyőződéssel, s egyszersmind teljes készséggel van az iránt, hogy az osztrák Reichsrathba küldenie kell; azonban az ő sorsa még mind egy erdélyi országgyűlés s annak esetlegességeihez van kötve”, de „mi akadályozza ma, hogy egy jól arondírozott Sachsenland szerveztessék, s a január 14-én összeülő szász nemzeti egyetem országgyűlés teljes attributumaival ruháztassék föl.”

Ez az említett lap indoklása, mely úgy látszik annyira el van már csüggedve Erdélynek a Reichsrath iránti hangulata miatt, hogy azon célra már az ezen óhajtatástól lelkesülő parányi szögletet akarná országgá alakítani, mintha Ausztriának büszkesége volna sok névleges országocská felett uralkodnia. Egy nagyhatalmasságot ily gyermek játékokra nem fog a „Herm. Ztg.” megnyerni.

A Reichsrathba vágyakozással nem lehet ezen országos állásra törekvés indokolni. Ő felsége Erdélyt hívta meg a Reichsrathba, s egyszersmind a februári patensben intézkedett, mi fog történni, ha az országgyűlés nem választ oda képviselőket?

Akkor a közvetlen választás fog bekövetkezni, és Bécsben tisztában vannak arról, hogy a szászok örömet mennek a birodalmi képviselőbe, s e czéljokat a közvetlen választás útján teljesleg elérhetik.

Igy tehát a Reichsrathba küldés miatt nincs semmi ok arra, hogy a szász universitás Landtaggá promovealtassék.

Egyéb okot pedig az egyesített szász lap felhozni nem tud. Nem levén tehát ok, nem is lehet okozat. Szabad tehát egy lélekzetet vennünk: az Oláhországtól a Tiszáig megmenekedünk, a Szász-

országtól is a Szeben vizétől a nagy Küküllőig megmente a logika.

Hanem figyelmeztetjük tisztelt kollegánkat lapja címére: „Hermannstädter Zeitung, vereint mit Siebenbürger Boten.” Mit jelent e cím? Egyesültek önnök ketten, mert külön-külön nem élhettek a gyöngesség miatt; együttesen bizonynyal legalább az anyagi kérdésekben erősebbek lesznek.

Még két lapot sem tudtak külön fentartani; ugyan hogyan akarnak saját erejükön egy külön országot alapítani?

Lapjuk címével igazolják, hogy az egyesülés erősbit és megtart, s lapuk elméletével mégis a szét szakadozásra törekcsenek! Ennyire különbözik-e gyakorlatuk elméletüktől?

Egyre figyelmeztetjük e lapok szerkesztőit, kiknek dynastikus érzését senki kétségbe nem hozhatja. Attila birodalma akkor pusztult el, midőn a nagy király halála után annak mozaik néptörédei külön-külön akarták önmagukat érvényesíteni. A birodalom elpusztult, de a viszálykodó népek is utána pusztultak.

Csán, dec. 16. 1862.

— O — Üdvözlő a „Kolozsvári Közlöny”-t a téren, melyre most legközelebb, a gazd. egyleti alelnöki ismeretes megnyitó beszéd indokából lépett, t. i. az egyleteink ügykezelésével bíró foglalkozás téren, nem tehetjük, hogy a „K. Közlöny” 163-ik számában megjelent, s gazdasági egyletünket tárgyzó cikkre az ügy érdekében, bár kissé későn, néhány észrevételt ne tegyünk.

Az alelnöki beszéd nem volt békületlen pillanat gyermeke, de kifolyása azon hő vágnak, hogy mint más, ugy gazdasági egyletünk ügyei is, napi lapjainkban mentő gyakran vitattassanak; nem volt az megelégedezés az irodalom érdemeiről sem, sőt azon meggyőződés, s éppen a napi sajtó jelen kezelőibe vetett azon bizalom mondatát velünk a lapokra vonatkozó szavakat, hogy azok buzgó vezérei, csak egy felszólítást várnak, s egyleti ügyeinket tüzetes vitatás alá veendik. Célunk ez volt, s célunkat elértük.

Hogy a „K. Közlöny”, mint többi lapjaink is, hozott államgazdászati irányezikkeit az bizonyos, tagadhatlan érdem az, hazánk gazdasáta iránt; nem az azonban, minek a napi sajtó általi elmulasztását fájlaltuk beszédünkben.

Az egylet viszonyainak kellő figyelemmel kísérése meggyőzhet mindenkit, hogy központi példánygazdászati felállítására anyagilag képtelenek vagyunk; még ha, mit nem állíthatok, a kérdéssel tisztában lennénk is, hogy egy központi példánygazdászati közhaszna megfelelen a ráfordított költségnek. A főkegyletek megbukásában hibások nem vagyunk, nem szűnven meg sürgetni az alapszabályok megöröszítését. A pincekezelés megkezdett, s bár a pár évig kezelt borok jó áron eladása a helyes kezelésről tanuskodhatott, ezen vállalat is, az általunk panaszolt közrésztelenségben lelte sirját; borosgazdánk u. i. oly kevés bort küldve kezelésünk alá, hogy ez egy jó pinceze kibérésének s rendbentartásának költségeit meg nem érdemlő, bort venni kezelésre, s így kereskedelmi vállalatban kockázatni az egylet vagyonát, a választmány nem tarthatta feladatának. Ezt annak idején a független lapok kifejtve, a gazdákat boraik küldésére ösztönözve, lehet, nem fogyott volna oly hamar el a nota.

Hogy lapjaink hivatalos jelentéseinket ne közölték volna, nem mondtuk, de most is fájlalunk kell, hogy ezzel rendesen beérték, s nem vették e jelentéseket sem független taglálás alá.

Ha mind ezt elhallgathattuk volna is, kénytelenek vagyunk szent meggyőződésünk erős hitével felszólalni az ellen, hogy gazdasági egyletünk nem a jelené, hogy a választmány tantalsi — eredménytelen munkát vitt volna végehez azon idő alatt, melyben szerkesztő urnak alkalma lehetett volna gyűléseiben mint választmányi tagnak jelen lenni, hogy a rendszeresebb gazdászatkunk nálunk még végezéjla is problematicus, s hogy elég lenne az hazánkra nézve, hogy az egylet megalakult s létezik; ez az, mit elhallgatni képesek nem valánk, mi tollat adott kezünkbe, s mit a közönség érdekében felvilágosítani elődabbizhatlan kötelességünknek ismertünk. Lássuk tehát ezen állításokat sorban.

Nemcsak, hogy egyletünket a jelenének ne tartanók, de sőt únbizalom nélkül véljük elmondhatni, hogy az már némileg a múlté is, azon eredmények által gyökerezve abban, melyeket már kivívott; hogy jövője van, szerkesztő ur is említi; oly fa lenne hát az egylet, melynek gyökere s ágai ugyan vannak, de dereka hiányzik? Nem tartom egyletünket ily csoda-növénynek hazánk földén, s bizonynyal még kevésbé leend ez az, ha a lapok a haza napszamosait erős gyökereire, szép, a hazát beármnyaló lombot ígérő ágaira szakadatlan figyelmeztetvén, azok mint jó kertészek a derék erősbitéséhez minél nagyobb részvétellel járulnak. De tényekkel szeretünk előállni, s hogy a választmány munkája nem volt tantalsi, vagy is eredménytelen, felhozzuk mi is éppen a gépészetet. 11 év előtt léptünk át a Király-

hágón, pár év múlva alakult meg az egyesület, később a gép-
hózató alosztály. 11 év előtt legjobb gazdaságainkban is,
egy pár kivételével, alig ismerték mi a cséplőgép, szasza-
vágo, répavágo is ritka tűnmények voltak, a vető gépe-
ket alig ismerték névleg, sőt a vaskesze is új jelenet volt
közülünk mind, oda érve egy pár gazdaság kivételével.
Most számát se tudjuk a hazában levő ilyenmű gépeinknek,
a vaskesze felhasználata naponta halad, luczarnásainkat, ál-
dott gabonáinkat egy-egy kaszáló, aratógép is szedési.
A korszerű volt itt a parancsoló ur, közvetítő, ismertető
szolga az egyesület, mely felfogá korát, jelenét, mely a jelené-
t, melynek fáradozását szép siker koronázta e téren, s
így az nem vala tantalan!

Sokan mentik banyaságukat azzal, sokan vigasztal-
ják magukat a kellő beruházási tőke fájdalmas hiányában
vele, „hogy rendszeresebb gazdaságunk nálunk, még vég-
célja is problematikus.” Nagyon kellemetlenül érinté azon-
ban ezt egyik olvasott hazai lapunkban, mely sokakat félre-
vezethetne, kimondva látni. Ki ennek ellenkezőjéről kéte-
dik, ajánlunk neki egy utazást b. Wesselyi Miklós örö-
kösei, b. Wesselyi Farkas, id. gr. Teleki Domokos, gróf
Bethlen Farkas jószágain kívül Báldra, Hadrévre, Beresz-
telkére, Csombordra stb., hol kisebb nagyobb tőkélyben
láthat rendszeresebb gazdaságokat, ha a soha Óváron nem
tanult s Czenken nem practisált is, meggyőződhetik, hogy
annak végcélja nem problematikus, ha a végeredmény or-
szágos ügyeink rendbejötté után még tetemesen javuland is.

Azt, hogy az egyesület létezik, elégnék nem tarthatom.
Minden mi meg van de stagnál, nehezen nyomja a baba szent
földet, az egyesület működni s hatni kell, működni s hatni most
leginkább, ez meggyőződésünk, mert nem hiszünk időt, mely
ben reá nagyobb szükség lehetne, mint most, közelszégű-
désünk fenyegető napjaiban, midőn éppen csak kezdünk gaz-
dai öntudatra serkenni. Midőn lesz Erdélyben sok szakértő,
kiserlő gazda, akkor az egyesület, ha nem válik is fölöslegessé,
ama jobb jövőben arra okvetlen sokkal kevesebb szükség
lesz mint jelenleg, midőn az egyeseknek általában véve sem
gazdasági érettségük, sem kedvük, sem kockázattal való-
juk nincs elég a kísérletekre; mikor az egyesekért ezt az
egyesületnek kell végrehajtani, sokak egyesülete meg sem
érezvén az egyes embernek elviselhetlen áldozatot, s igen
kívánatos levén, hogy az egyesek majd bizony tehessék a
jobb idő beálltával újításait az egyetli kísérletek alapján.
Az egyesület hatása főként az utmutatás, vezetés, buzdítás
s az érdem jutalmazása lehet; s hogy ezt tehessen, kell neki
a lapok buzgó részvéte, kell neki az, hogy a lapok vele
naponta foglalkozzanak, szükségességét az abból eddig csak
nem egészen hiányzó apróbb gazdák is megértessék.
Hiában hirdet lártat az egyesület, ha arról tárgyakat a gazdák
nem küldenek; mit ér takarmány botanikus kertje, mit trá-
gya s új növényekkel kísérletei, mit vasárnap délutáni
összejöveteli, ha azokat senki nem látogatja, nem vizsgál-
ja? s ez s az ehez hasonló az, miben a lapok roppant
segélyül lehetnek, mit tenni eddig nagyrészt elmulattak.
Melyik ismertette olvasóival a botanicus kertet, bitta fel arra,
a növények vegetatiója külön korszakában olvasói figyelmét?
melyik ismertette az odai megjelenésre a gazdaközönsé-
get? Mind ezt, s több efelé pedig jelen viszonyainkban
a nélkül tehetnének s tárgyalhatnák tüzetesen is, hogy a

tért érdekesebbtől elvonják; az njódságok közt pedig min-
dig, a legmozgalmasabb időben is, érthetnek pár szóval.

Nagyon keservesen éreztük az akadályokat, miket a
„K. Közöny” elősorol; hittünk szerint azonban, helyesebb
lenne a helyett, hogy azt mondjuk, ha ez s amaz meg-
volna, az egyesület hatása is nagy volna, így sem elő, sem
hátré nem, — bírálói, valjon a meglevő körülmények közt
mit tehetne? megteszi e az egyesület, megorganumai kötele-
ségeket, haszná-e menynit csak lehet, s megmondani mi-
vel tehetne, mindig az adott körülmények közt, még többet:
mint jobb idő reményében, melyet küzdelem nélkül ingyen
való jókedvűből soha meg nem ad nekünk a sors, szótlan
elnézni, hogy vagy helytelenül, eredménytelenül pazarol-
tassanak a közönség fillérei, vagy a közönség megvonja
részvétét, az érdekében híven, fáradhatatlanul s némi kézzel-
fogható eredménnyel is kitűző egyesülettel.

A sajtó mint politikailag, épp úgy társadalmi téren is
nagy hatalom, de az csak úgy, ha van bátorsága is, tisz-
telve ugyan mások meggyőződését, határozottan kimondani
roszálását, a bite szerint károsra, s van szorgalmas figyel-
me s fáradhatatlansága is, folytonosan támogatni azt, mit he-
lyesnek, kívánatosnak tart, s annak támogatására szakadat-
lan unszolni a közönséget.

Posványra palotát ki építene? mi azonban nem vár-
nók télen a rendre lecsapolást, hanem míg azzal más
foglalkozik, legalább a téglát megvetnők a parton hozzá,
hogy az idők teljessége készen találjon. Az eszméket, me-
lyek az ország ügyei rendes medrökbe szállása után lesz-
nek érvényesítendő, most kell közmeggyőződéssé érlelni,
azokat a közönség fülibe szülitelen hol susogva, hol dö-
rögve a körülmények szerint, s egyes, kivételesen kedvező
helyen, azokat gyakorlatban is bemutatván; mert ama óhaj-
tató idők, a tett kora lesz, s ha előzményeinkkel készen nem
talál, el leszünk késve s tulszárnyalva az előrelátóbbak
által.

Szaklap kiadás okvetlen az egyesület teendőihez tarto-
zók, de ez iránt is ellenkező nézetben vagyunk D. urral, ezt
vesztéssel az egyesület nem teheti, ismét a részvét, a rész-
vényesek hiánya miatt; és erős meggyőződésünk az is, hogy
egy elegendő olvasót nélkülöző szaklap lelket nem teremtené,
sőt a legelvéstetettebb vállalatok közé tartoznék. Arra,
hogy szaklap hathasson, annak olvasó közönség kell, s ezt
ismét a politikai lapok teremthetik meg, nézettünk szerint,
lassacskán az egyesület számára; u. i. a politikai lapra mindenki
előfizet, politikai olvasmányai között rá szinte felfrissítőleg
hat egy egy gazdasági cikk, melyekhez így lassankint
kedvet kap; míg a szaklapra vagy elő sem fizet, vagy ha
ezt teszi is, becsületből megkapva lapjait a postáról, ha
véletlenül először a szaklap akad kezibe, bosszusan elveti
azt, mint unalmas újságot, s a politikai lapot veszi elő.

Ez irányban keserű tapasztalást tettünk potom olesó
havi füzetekkel és évkönyvekkel, melyeket magok az
egyesületi tagok is alig tartottak érdemesnek, nem elolvasni,
de csak elvitetni is; holott azokban néhány érdekes fordít-
mány mellett, mit mint D. ur hibának nem tartunk, oly
viszonyokba illő jeles eredeti dolgozatok is voltak, melye-
ket a Királyhágon tuli szaklapok is érdemesnek talál-
tának nyomatni. Szaklap közönség nélkül, erősen, nonsense,
közönséget magának nem teremthet, ezt számára előre jó-
barátainak, a politikai lapoknak kell elkészíteni, s mielőtt
a közönség érzi szükségét, hogy legyen világosság, lesz vi-

lágosság. Hogy erre az érzelmre ébredjenek gazdánk,
nagy alvásukat a politikai lapoknak kell nyugtalanítani.

Hogy mi akadályozhatja politikai lapjainkat, hogy ér-
telmes gazdánk valamelyikét belső munkátsaikkal közbe fel-
vegyék? nem tudom; azt azonban tudjuk, hogy az a lelnőki
beszéd csak is jelen viszonyok közt, tehát nem rendes idő-
ben sürgető, hogy a politikai lapok egyleteink ügyeit tüze-
tesebben tárgyalják, s gazdasági kérdések elméleti fejtege-
tését még most sem kívánta töltük.

Végül köszönetet mondunk D. urnak felszólalásáért,
melyhez köve sok dolog iránt jobban elmondható nézetein-
ket, mint önállóság tettettük volna; s kijelentjük, hogy va-
lamint a személyeskedő gorbma megtámadásokat mind ma-
gunk, mind az egyesület nevében megvetéssel mellőznők, ez-
után is mint eddig, ugy nagyobb örömtük sem lenne, mint
mentől gyakrabban eszmét cserélhetni egyetlünk jóindulatú
múltányos bíráival, annak multja, jelene, jövője s kedves
hazánk gazdasági érdekei felett.

Midőn a fenebbi észrevételeket közreadjuk, meg kell
jegyeztünk, hogy az a lelnőki beszéd ily illustrationál egy
kissé más színezetet nyer, mint a hogy azt az elmondás-
kori rövid s általánosb tettekből kivettük. A fenebbi ma-
gyarázat olyan, melyet minden ép felfogású embernek osz-
tani kell; olyan a mire lapunk is erejéhez és képe-
ségéhez képest törekedett és törekedni óhajtana. Elisme-
rését látjuk abban a hirlap jogának, s törekvést a lap be-
folyásának az intézet érdekében hasznosítására. Mindezek
oly szempontok, melyeket csak oszlanunk lehet. De ismétél-
jünk, hogy a hirlapok terét a külön szakirányú intézetek er-
dekében sikerteljesen csak az illető szakismeret hasznosít-
hatja. A miket a tisztelt író teendőkül felhoz, mind valók;
nem lehet tagadni, hogy ha azon kíváncsatok teljesülének,
tetemes szolgálatot tennének a napi lapok az intézeteknek. E
célra azonban csak két uton lehetne hatni: egyik az a mit a
t. író indítványoz, hogy a lapok belmunkátsái közé szak-
ember vételessé fel; a másik az, hogy minden intézet titok-
nok s egyes osztályainak jegyzői kisérnék folytonos figye-
lemmel a lapokban az egyeslet és osztályok működését s en-
nek eredményeit, mit nem tehetnek azok, kik ez osztályok-
nak nem tagjai, s működésükről mi tudomással sem bírnak.
Igy például soha sem tudtuk mi, hogy a pincekezelés a
bektüdekek hiánya miatt maradt el; de valjon az illető osz-
tály jegyzője miért nem emelt szót a lapjainkban a bor-
termesztők ezen elmulasztásáért? Ha egy szerkesztőség min-
dentudó lehetne, kérdésen kívül kapna az alkalmon, hogy
buzdító felszólalását megtehesse. Kettős a haszon: az ügy-
nek is használnak, olvasóink is okunak.

Lehetne tán szakembert fogadni a lap mellé? de hol
van a helyt lakó szakember, s hol van a lap, mely azt
fizetni képes legyen? Erre elég annyit megjegyeztünk, hogy
lapjaink előfizetőinek közép létszáma hat- és hétszáz köz-
ingadoz (csak egy év volt az, midőn ezeken felül ment) és
a vidéki sokkal drágább nyomdákkal oly előfizetési díjért
kell adni lapjainkat, mint a pesti sokkal olcsóbb nyomdá-
kon adják a nem napi lapokat (p. o. a „Vezér” és „Jövő.”)
Természetes, hogy e helyzetben a legszűkebb létszáma vont
belmunkátsák honoráriuma is oly silány, hogy magok a
szerkesztők alig huznak annyi fizetést folytonos működésük
után, a mennyit egy egy pesti nagy lap újdondása huz; és

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

A nők karzatában ott látjuk a kedves
gyermeket nagynénje mellett, ki gróf Csil-
lárinéval közli észrevételeit az országgyűlési
szónokok beszédeire s tagjáratására; Csil-
láriné tul Ozdy Ödönne tilt, Ozdy Vilmos
és Aranka derek szülője, ki testvér vala gróf
Csillárinéval. Izidora Ozdy Aranka mellett
foglalt helyet, és meg kell adnunk, hogy e
két hölgy a diszes nőkoszoru legkitűnőbb
pár virágszálát képezte s a megyei követ
urak, kiknek a fiatalabb regalistáktól iri-
gyelt azon szerencse jutott, hogy helyük ép-
pen a női karzattal szemben szokott kije-
lölve lenni, legkevésbbé sem érezték hon-
atjai méltóságunknál fogva arra ösztönözve
magukat, hogy melyekben elmerüljenek az
ország dolgaiba, hogysen az előttük mo-
solygó bájos alakok varázstekintete által ér-
dekelve lehessenek; sőt az ország törvény-
hatóságainak közvéleménye által kijelölt ezen
tekintélyek közül a fiatalabbak mindenesetre
megbecsátható önértélt hitték, hogy ama
ragyogó szemek sugárát, őket mint a haza
kittűnő fiait, a zajos követválasztások diadal-
mas hőseit megkülönböztetett figyelemmel és
érdeklél kísérik.

Mialatt tehát az elnök a kormányzék
meghívására küldendő követtséget ajánlá, és
ezek el is távoztak a tekintetes karok és
rendeknek a kormányzék megérkezéig nem
volt más teendőjük, mint a kölcsönös baráti
üdvözlések és a női karzat bájos alakjainak
szemügyrevétele: alig maradtott vagy egy
negyven éven aluli követ és regalista, ki
végére nem járt, ki ama két szép leány gróf
Hallayné mellett, ki e körökben most látni
legelőbb? Csakhamar mindenki megtudta a
hölgyek nevét s ugy azt is, hogy mindket-

ten a közelebbi farsangi idényen fogják el-
járni a salonokban a legelső francia né-
gyest. És midőn azon érdemes honatyák közt
egy pár igen híres mazar táncos is talál-
tatott, nem csodálkozhatunk azon sem, ha
itt-ott azon kérdés hallszék: „valjon a há-
joló hölgyek magas-e vagy alacson, avagy
közép termetűek? A mazar táncz legjobban
illik a közép termethez.”

Bocsássuk meg, ha a hon fiatalabb atyai-
nak íres pereceiben a mazar és francia
négyes eszökbé jut, hisz a gyűlésterem ab-
lakain láthatjuk a Therpsicorek és Apollók
szobrai s a törvényhozó gyűlés komoly méltó-
sága el nem feledtetheti azt, hogy az or-
szág képviselete a vigáság, szerelem és
légyottok tanyájába, a város táncztermebe
szokott összegyűlni; mintha tudták volna
apáink, hogy előbb-utóbb régi óhajításuknak
teljesedésbe kell menni, és így az ország
képviselete részére alkalmas teremről intéz-
kedni felesleges.

Ha a közlgyek iránti buzgalom minket
is ezuttal e terembe vezetett, azon hasznát
vettük, miképp meggyőződhetünk arról, hogy
regényünk fiatal hősnője nagynénje anyá-
kodása mellett szerencsés egészségsben meg-
érkezett Kolozsvárra, s ha a feléje kéme-
lő szemek sovár pillantásain végig tekin-
tünk, meg lehetünk győződve Rinald azon
reményének alaposágáról, hogy szép gyer-
meke kiléptetésével nem fog fiasco történni.

Mindenkinek feltűnt Izidora, s ugy az
éltesebb, mint a fiatalabb hölgyek társá-
ral fogadák őt a főbb körökben. És gróf
Hallayné bős belátására mutatott az, hogy
legelőbb is az Ozdy családdal és gr. Csil-
lárinéval hozta ismeretségbe unokaöccsét;
ismerte ő Rinald izlését, tudta, hogy előtte
legkedvesebb lenne oly partie, ki a főri
vagyonát és tekintélyt a főri ezim nélkül
bírná. És ki felelhetne meg inkább ez óhaj-
tásnak mint Ozdy Vilmos, ki a közel telet
szintén Kolozsvárról töltöndi; tudta másfélől
gróf Hallayné, hogy a legfényesebb estélye-
ket gróf Csilláriné adandja, s az ő rokon-
szerve és a jánlatla akármelyik hölgynek
képes megkötni koszoruját.
A mennyire vidáman és kellemesen érezté

magát Izidora a főbb körökben, annyira
lőn egy párszor kellemetlen érzelmeknek
kitéve saját körében.

Ó miután nagynénjével látogatásait min-
denfelé megtette azoknál, kikhez a grófnő
unokaöccsét bemutatni illendőnek látta, sür-
getni kezdé, hogy Szindi Málvinnál, Lázár
Paulinánál is tennének látogatást.

— Mit gondolsz a nagy egekre Izido-
rám, csak nem kívánhatod fölém, hogy ily
látogatásokat tegyünk. Menthetlenül veszte
vagy, ha ily gondolatokat forgatsz fejedben.
A ki a fővárosban szerepelni akar, határo-
zott szint kell itt vennie. E társadalom nem
tűri az amphibiomokat. Itt nem úgy megy
mint a vidéken, hol a kevés szám miatt a
társaság összevagyitni kénytelen; itt minden
réteg érvényesítheti önmagát, s nélkülözheti
a rajta kívül esőket. Akarsz-e ama pörge-
kalapos, vagy báránybőr vesselésű üveges
urfiaskák ábrándjainak tárgya lenni, kik
aczelkardjukkal az utcakövezeten csörüm-
pölnek? Nincs ellenemre, de akkor Szindi
Málvint kell fölkiérned, hogy körében ajánl-
jon. Itt három társaskör érvényesíti magán-
s a szerint alakulnak a táncos estélyek
Vannak itt mágns bálók, nemes bálók és
polgár bálók. Az elsőnek tagjai a született
mágnsok és azok, kik velük egy-két izig
családi összeköttetésben vannak és kellő va-
gyonnal is bírnak egyzersmind; a második-
k tagjai a jobb módú nemesek, és a pol-
gárság s honoratiorok kitűnőbb tagjainak
azon része, kik vagy vérségi viszonyban
állanak valamely nemesi házhoz, vagy a
kormányzéknel, vagy kinstárnál „méltósá-
gos” hivatalokat viselnek; a harmadik körbe
tartoznak a polgárok, kikhez simul a szegé-
nyebb sorsú nemesség, a honoratiorok leg-
nagyobb része. Mennek azután még alább a
cotteriak, de azok nem számítanak. Az éven-
ként tartatni szokott jogász bálban e három
réteg rendszerint össztalálkozik. Oda ma-
gunk is el szoktunk menni, példájadt adan-
dók annak, hogy értjük az idők szellemét.
Sőt nyiltabb estélyekre, a mint tapasztalni
fogod, egy-két polgárnőt, kitűnőbb ügyvé-
deink nejeit s egy-két tanárnőt, kik jobban
alkalmazkodnak, meg szoktam hívni. Sőt

elmegyünk a polgári casino vigalmaiba, az
az elklűdünk titeket, valamelyik népszerűbb
főúrnő garde de dame-sága alatt. Ezt kí-
vánta az ildom és a democratia! De lellem
Izidorám azt csak jól beáthatod, hogy én
Szindi Kálmánéhoz s Lázár Paulinéhoz el
nem mehetek. Ők magukat a csoda fogná
el, ha azt tennék s szentül hinnék, hogy
vagy pénz akarak kölcsönözni tőlük, vagy
valamely oly birtok van kezükben, mely ő
jogilag engem illet, s azért szíveleik bará-
tságot, hogy e birtok titkát kutassam bizal-
mas nyilatkozataink közt és pörbe idézzem
azután őket.

— Kedves Sofie néni — szólt Izidora —
teljességgel nem tetszik nekem ez a társa-
dalom, ha ilyen.

— Hja kedvesem! ha izlésedet akarnád
kielégíteni, akkor Amerikába vagy Svájcba
kellene menned. Igy van ez egyebütt is a
világban s hidd el nekem, hogy Erdély leg-
toleránsabb; példa az, hogy téged, habár
egyszerű nemes leány vagy, a legnagyobb
háznál tártkarral fogadtak. Nézd meg az
angol aristocratiát, habár ő vérségileg érint-
kezik a polgári és műiparos elemmel; de
mennyire kizár mindent bensőbb köréből,
a mi nem lord? Nézd meg a francia fő-
nemességet, kit a forradalom gyalázatos
vérpadaival meggyérített s veszedelmes bir-
tokabló eszméivel földbirtokából örökvaltság
vagy államkárptólás nélkül kiforgatott, méltó-
ságos régi hivatalait a sans coultte-ok
közé kiosztotta, paireket teremtett a karton-
szívők s gyapotfonók magzataiból; és da-
ezára ezen üldözöcskék, feladta e társadalmi
állását a magas aristocratia? bejuthatnak-e
a saint Germain külvárosi salonokba, kik a
gyermekkorban zubbonyhoz szokott vállukra
az arany vállrojtót s nyakukra a tábornoki
paszományokat föllaggaták? — A társadalom
halkan alakul át, mi ketten meg nem vál-
toztathatjuk a dolgok folyását.

(Folytatjuk.)

nem huznak bizonynyal annyit, a mennyit az erdélyi lapokban kiadott saját cikkjeikért, számszerint díjazva, bevehetnek a pesti lapoktól. Az egész felelősségnek kormány- és közvéleménnyel szemben, imputatiónk, szabadságunk és anyagi büntetések kockázatátának garanciája és díja egyedül a hazafi öntudat. Ezt egyszer el kelle mondanunk annak igazolásán, hogy ha intézeteink szakorgánokat nem állíthatunk, szakembereik által törekedjenek kipótolni a mi gyengeségünket; mert minket csak akkor lehetne vádolni, ha a szakértők ily buzgó közreműködését elutasítanók. Szerk.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Egy Bécsből vett telegramm szerint tegnap fogadta ő Felsége a nagy-várad-kolozsvár-brassói vasút érdekében a trónhoz járult küldöttséget, melynek tagjai voltak: gróf Károlyi György mint a követség vezére, ifj. herceg Eszterházi Pál, báró Sennyey Pál, gróf Zichy Ferenc és Ödön, Úrményi József, gróf Bethlen Domokos, gróf Bánffy Miklós, gróf Toldalagi Ferenc, gróf Miksa János, Lónyay Menyhért, báró Kemény Domokos, Hollan Ernő, Róth Ágoston és Károly Dániel udv. tanácsosok, és Maager Károly. Ő Felsége a küldöttséget legkegyelmesebben fogadta; ezen vonalt legcélszerűbbnek nyilvánítván, örömet méltóztatott kifejezni a felett, hogy az építésre szükséges pénz meg van.

— Szászország Erdélyben. E gyönyörűséges tüzlethez, melylyel Schmidt Henrik ur a „Herm. Zeitung”-t egyesítve mint S. B. című székelyi lapban politikai bölcseségének legzesebb gyönyörűt nyújtja a közönségnek, mi már hozzászólottunk. De lássuk már most a dr. Trauscheufels János szerkesztése alatt álló „Kronst. Ztg.” — melyről egyik pesti lap azt jegyezte meg, hogy a „Herm. Ztg.”-gal merőben ellenkező irányt képvisel — miképpen szót hozzá a kérdéshez, a melynek némi komoly jellemet öszipán ezen mai chaoticus viszonyok kölesődnének, melyek közt az embernek elmegy a kedve a nevetéstől. A „Kronst. Ztg.” azt mondja: „Mi is vágyunk résztvenni az osztrák népképviselőben, mi is vágyunk az osztrák népek (?) tanácsában ülni, együtt tanácskozni és határozni; de a „Herm. Ztg.” által e célra javasolt utat nem tartjuk se a legjobbnak, se a legrövidebbnek, mivel egy jól kikerekített Sachsenland létesítést népvándorlás nélkül lehetetlennek hisszük, s ha lehetősé volna is, egy ily tervnek a többi erdélyi nemzetségek ellenállása annál legőzhetlenebb akadályul szolgál, mivel egy ily kiszakítás egyszerűen a kormány jól felfogott érdekeivel is merőben ellenkezik.” „Ha mellőzzük is a sokféle jogi kérdéseket, melyektől függ egy Sachsenlandnak Erdély területéből való kikanyarítása, egy jól kikerekített provincia cibiniensis létesítése a többi szász tartozékokkal lehetetlen, mert dacára minden csereberének, nem találatok fel tisztán szász alkotó részek, az új szervezethez mégis sok idegen népelemet kellene bevenni, s tisztán német népelem nem fejlődhetne” stb. „Maga a kormány is — ugymond — pénzügyi okokon kívül, melyek egy új provincial-regierung költségeiben rejlenek, politikai okoknál fogva se pártolhatja ez eszmét. A szász nép, melynek érdekei mindig egyeztek a kormány céljaival, az erdélyi kormánypolitika legbiztosabb és legjobb eszköze. Annyi volna, mint egy fazékban, melyben a víz forr és ez buzog, letörni a fülét, hogy azután izzó oldalánál fogva kellessék kibuzni a tűztől. Bocsanát e prozai képtől! A lefőrt fül persze nem jőne többé (?) érintkezésbe a tűzzel, de a mily szükséges és használható volt a szakácsra nézve a fazék, elválasztva attól semmit se ér és eldobatik.” „Nagyszerű magasztos missionok van nekünk (szászoknak), az hogy közvetítőül szolgáljunk a testvérm nemzetek közt, valamint a német kormány és az ország nem-német népei közt” stb. S e felkiáltással végzi: „Darum kein Kronland Siebenbürgen!”

— Marosszékről Vajából következő necrologot kaptuk: A tél balotti takarója alól ismét egy új sirhalom emelkedik, Balla Lászlóné kövesdi Boér Róza a jó anyja, hü, gondos és köztisztelőben álló házinas nincs többé. Csak 8 évig boldogított családját 35 éves korában, január 4-dikén délután 2-3 közt hagyta el örökre; 6 napig tartó betegség után, midőn egy új életet hozott létre, saját életét adta cserébe. Koporsóját melyen megszorodott szívvel állják körül szerető férje, esküszent-mihályi Balla László; árva: Irma, Gizella; édes anyja özvegy Boér Lajosné, született Baranyai Róza; testvérei: Albert, Károly és Zsófi családjaikkal; egyedül csak a gondviselés bölcsességében találhatva megnyugvást, ki az új évek pótolhatatlan veszteségét egy új élet örömeivel fogja kárpótolni. Az elhunyt hűlt tetemei jan. 6-án délután 2 órakor helyeztették a vajai családi sírboltba, örök nyugalomra.

— Az erd. hiv. értesítőben közzé tették, hogy a sorozáshoz megkívántató anyakönyvi kivonatokat és általában minden okmányokat az illetők minden díj és bélyeg nélkül kötelesek kiadni; továbbá, hogy a munkaképtelen szülők, nagypapák és testvérek, kik mint ilyenek a hozzátartozók katonakötelezettségtől felmentésüket kérvényezik, csakis az illető hatósági orvos által, a vegyes felmentő bizottmány jelenlétében vizsgálathatnak meg, és hogy az azon kívül kiállított orvosi bizonyítványok a hadkötelezettségtől felmentésnél érvénytelenek.

— Az „Ország” egyik közelebbi számában elmondván a kolozsvári színház körül azon nézeteket, miket a tárgyban mi is felfejtünk, előadása végén ezeket írja: Follinusz tapasztalta a folytonos deficiteket, valamint a nagy nyári veszteséget, folyamodott az országos színi választmányhoz, hogy az tekintetbe vévén a jelen válságos időket, de különösen azt, hogy főuraink többnyire be sem jöttek Kolozsvárra, hanem jószágaikon maradtak — s így nagy része a közép páholyoknak bérletlen maradt; napi jövedelmek pedig az egy vásárnapot kivéve, nincsenek: segitene e rendkívüli időben egy rendkívüli subventioval. Erre azonban tagadó választ kapott. Folyamodó még egyszer s minden oldalról indokoltan szándékozik benyújtani kérelmét, s valóban a közönség jelen rendkívüli részvételensége mellett méltányos volna, ha hogy a különben derék

társulat s főleg a szakavatott és vállalkozó igazgató a választmány ünézetes határozata által a szédelgéstől s bukástól mentelnék meg.

— Az „Egyl. és isk.” lapokban olvassuk: A „Budapesti Szemle” XLIX. és L. füzeté egy nagybecsű monográphiával gazdagítja a magyar irodalmat, mely még e kintőn szerkesztett szaklapban is kiváló becses bir. E monographia „Bod Péter élete és munkái” gróf Mikó Imréről. Az irodalomban csak egyetlen aristocrata van: az, melyet talentum és tudomány terem, keveset dönt, hogy gróf-e vagy báró a szerző, semmi kiméletet sem kíván a korona, melyet a szerző visel. Legalább a kritika előtt semmi jogigénnyel sem bir. Mindamellett milyen megindító van abban, hogy Erdély egyik mult századi szegény kálvinista papjának életét Erdély első (vegytűk ész, tehetség, buzgalom, hazafiság és vagyon tekintetében) mágnessa írta meg. Igaz, hogy e mágness kintűnő író, igaz, hogy e főur mindeztől elől áll, hol valami hazai írókban van szó, s az is igaz, hogy hivatásb erre nálánál senki sincs. Mind ez tény: de ezért e tényben a vallás és irodalom szeretete fényes hódolatát látom. Nem tudtam e kimerítő életrajzot mely megindulás nélkül olvasni, a kintűnő író annyi ügyeszeretettel, annyi lelkesedéssel írta meg azt, hogy maga a fent nevezett körülmény e munkálata nem kis vázást lehel. A szerző nem csak tisztában van adataival — mi nála szokott dolog — hanem oly szépen alakítja azokat egészzé, hogy e monographiát bizonynyal legszebb munkájának nevezhetni. Mint e nemből kiváló példány valóban megérdemlené, hogy külön lenyomatnák, könyvtárban uton árutassák, sőt terjesztések a lelkesek között, nem csak mint követendő példa, hanem mint hasonlólk készítésre buzdító munkát.

— Konstantinápolyból írják. Az itt felállítatni tervelt ottomán műkiállítás épületének felállításával erősen foglalkozik egy kinevezett commissio, melynek Musztafa basa az elnöke, az épület bár ideiglenes leend, s a tálát beárása után lerontatni határozottat, mégis keleti fényűzéssel építtlen Bourgeois francia mérnök terve szerint, és nem a Divanjobba fog felállítatni, mint kezdetlegesen terveltet, hanem a nagy kiterjedésű Hypodrom piacon. Annak kiterjedése 6000 négyszög sing lesz, s minden singre jövő éptel 232 piastere (23 frt) kerülend. A konstantinápolyi angol követ S. H. Bulver Egyiptomba utazott, egészségi szempontból néhány hónapot ott töltendő, s jelen volt azon nagy örömeiben, mely a közepetenger vizének a Timsah tóvali egybe érése öröme adatott, s hol a zultán- és Napoleonért üritettek poharak; ezen első legbajosabb s annyi bajlásokot kíséretében megkezdett munka szerencsésen sikerült, s a Szezi csatorna, mely a világkereskedésben oly nagy fordulatot idézend elő, nem sokára bevégezendő vállalatnak tekinthető.

— Nyílt köszönet. A mult év november 1-én kitűtött tüzvész 26 telkes gazdának minden javait elharmvasztván, a szerencsétlen kárvallokat annnyal inkább kétségbe ejtő, mert a szűk termés és a még mindig uralkodó marhavész képtelenség teremtett itt a kálissal könnyűre hajlandókat is a kímélő segély nyújtására. Azonban Isten, ha csapással látogatja is népét, nem engedi minden segély nélkül veszni el; hanem támaszt jölteveket, kik védő kezét nyújtassák a nyomor örvényébe süllyedőknek.

Egy ily jöltevet adott Isten szerencsétlen kárvalloknak méltóságos gróf Mikes Benedek urban, ki e nép inségének némi enyhítésére 100 véka kenyérnek való gabonát kegyeskedett ajándékozni.

Fogadja a méltóságos gróf ur e szerencsétlenek őszinte hálás köszönetét s egyszerűen azon buzgó óhaját: vajha az isteni gondviselés örökre örökölje e grófi család felett, hogy ennek kebeléből szülessenek mind az idők végéig számos nemesekből bonfiak és leányok, kik mindig gyöngéd kezekkel töröljék le az inség és csapás alatt sírók könnyeit. Uzon, január 4-én 1863. Ince Sándor, Uzon községe bírája.

Közgyűlés.

A kaszinó választmányának folyó hó 6-kán tartott ülésében hozott határozat folytán közhírre tétetik, hogy ezen egyet folyó január hó utolsó vasárnapján délelőtt 11 órakor fogja az alapszabályok értelmében megtartani közgyűlést, mely alkalomra felbivatnak a t. részvényesek, hogy minél többen megjelenjen a tanácskozáskorban résztvenni sziveskedjenek.

Kelt Kolozsvárrt, január 7-kén 1863.

Halmágyi Sándor
egyleti jegyző.

POLITIKAI HIRNÉK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, jan. 5. A „Patrie” egy értesít, hogy a porta bivatkozva az 1859 ki apr. 13-ki zárlománra, biztosokat fog küldeni a dunai fejedelemségekbe a fegyverszállítvány tárgyában. A bécsi és londoni kabinet pártolják e szándékot, Oroszország azonban komoly kifogásokat tesz ellene. A „Patrie” azt hiszi, hogy ezen intézkedésben Franciaország is nehézségeket fog találni.

A „Constitutionnel” határozottan állítja, hogy az együttes, vagy csak Franciaország különleges közbenjárására szállongó bir, az amerikai ügyre vonatkozólag, teljesen alaptalan. Nem igaz, hogy e pillanatban még csak szó is volna oda célzó új lépések tételéről.

Drouyn du Lhuys közléte Cowley lorddal azon reformokat, a melyeket a pápa, Franciaország javaslatára, életbe szándékszik léptetni. Cowley lord semmit sem szólt, de a levelek, a melyeket Rómából kapott, egyhangulag bizonyítják, hogy a római udvarnál még mindig ellenzett reformok mitsem változtak a római polgárok gondolkozásán. Most már késő.

A császár egy bizalmas körben egy nyilatkozott, hogy a legközelebbi választások alkalmával gondja lesz megtudni, hogy mint vélekedik Olaszország irányában a közvélemény s ahog fogja magát tartani. Az olasz kormány, a nélkül

hogy csalálmoknak engedné át magát, mégis lényeges változásra számít a francia politikában.

OLASZORSZÁG. Turin, jan. 4. A király ma fogadta a velencei, tricoli és istriai nök által, a portugal királynénak szánt, gyönyörű ajándék átnyújtásával megbízott küldöttséget. Ő felsége a küldöttség szónoka beszédének némely helyei által szembetűnőleg meg volt hatva. — D' Afflitto nápolyi, Casilla palermoi és Gnalterio genuai prefektusokká nevezettek ki.

Pasolini külügyminister Olaszországnak az európai udvaroknál levő képviselőihez körjegyzéket intézett, a melyben többek közt ezt írja: Számítok, uram, önnek eszéyes és tevékeny segélyére, hogy a kormány előtt, a melynél ön meg van bízva, felfejtendő Olaszország valódi céljait és szándékait. A midőn mi egyfelől minden törekvésünket a királyság belső szervezésére irányozzuk, s másfelől arra, hogy viszonyainkat más államokhoz bensőbbé és szilárdabbakká tegyük: meg fogjuk mutatni, hogy Olaszország egysége egy valódi előlépés volt az európai súlyegyen állandósítására. Az olaszok soha sem fogják elfeledni, hogy ezeket az előnyöket a hatalmak legfelvilágosodottabbikának helyeslése és támogatása által nyerték és szilárdították meg. Ügyének igazsága, magatartásának szilárdsága és mérsékeltisége volt az, a mi Olaszországnak ezt a rokonszenves közremunkálást megszerezte. Mi minden lehető megtesszük, hogy ezt a reánk nézve kedvező hangulatot biztosítsuk, a midőn arra fogunk törekedni, hogy az ország erőit erősen kifejtjük, s időmossággal a hatalmak bizalmát és becsülését kivívjuk a nélkül, hogy egyetlenegy feladunk azon elvek körül, a melyeken nemzeti rendeltetésünk betöltésének alapulnia kell. Olaszország egysége, a mely az egyeduralomnak a szabadsággal szövetkezéséből támadott, hüi kell hogy maradjon eredetéhez. Mindvégig megtartandja amaz egyszersmind szabadelvű és conservatív jellemét, a mely neki a multban oly őszinte rokonszenveket nyert meg, jövőre pedig megszerzendő a befolyást, a melyre jogosítva van. Fogadja stb. Pasolini.

A „Köln. Ztg.”-nak írják: A félhivatalos „Stampa” meghazudtolta ugyan a hirt, mely szerint Sartiges gróf II. Ferencz Garibaldi dictatorsága alatt elköszönt magán uradalmának visszaadást kívánta volna; azonban e meghazudtolás nem elég határozott jellegt és így még most is állítják, sokszor jólértesült körökben, hogy Franciaország, csakugyan intézett a turini kormányhoz valami ilyes kíváncsot. Mintán azonban a francia követ nem ajánlott egyszersmind biztosítást a felől, hogy II. Ferencz nem fogja ezen birtokát a rablócsapatok további gyámolítására fordítani: természetes, hogy egy ilyen kíváncs a legnagyobb mértékben visszatartó gyáncot tünt fel. Ez újabb anyagnál fogna szolgálni a Francia- és Olaszország közti viszály táplálására.

A florenczi színházban ismét nagy láрма volt karácsony másodnapján. Néhány egyén nagy zajjal követelte a Garibaldi-hymust, mire a rendőrbiztos a legtüzezebb lármázókat fölkeresve s előterjesztései által sikerült neki őket megszelidíteni, s végre midőn az első színész a színpadon megjelent s néhány szóval a közönséget nyugodt magatartásra kérte, az előadás zavartalanul véghez ment.

NÉMETORSZÁG. Berlin, jan. 5. Az itteni „Bank u. Handelsztg.”-ban szóról szóra a következők tartalmú közlemény olvasható: Az itteni tizletvilágban nagy bátalm gyakorol egy mai napról kelt frankfurti tudósítás. A frankfurti bank kijelentette, hogy a további előlegezést osztrák papírokra meg kell szüntetnie. Mintán a frankfurti bankkörökben irányadó nagy czégek s az osztrák szövetségszolgák követség közti hagyományos viszonyok ismeretese: egy ily határozatnak annál meglepőbbnek kell lenni. Az ok nyilván az osztrák papíroknak tüzékedés által túlságig felcsigázott árfolyamában rejlik, a minek indokál egyedül az új bank-okmány felett létrejött egyességet lehet felhozni. Ez az indok azonban legtávolabbról sem elég arra, hogy amaz tüzékedésnek alapján szolgáljon, mintán az új bankszabályzat semmi kezességet nem nyújt a pénzérték rendbehozására. Pedig csupán ez lenne alkalmas arra, hogy azt a mozgást, a mi az osztrák értékpapírokban a mult hó óta mutatkozik, igazolja.

A fenebbi közleményre vonatkozólag egy frankfurti jan. 5-i távütrönyben azt olvassuk, hogy a bankigazgatóság hivatalos közleménye szerint teljességgel nem tagadja meg az osztrák papírokra való előlegezést, hanem mintán a kikülső önzések az e célra határozott összeg magasságát elérték, tartózkodik nagy összegekben új előlegezéseket tenni.

A „Staatsanzeiger” nem-hivatalos részében azt írja, hogy a király egy tüthető jó éj után szembetűnőleg jobban van. A fő kábultsága csekélyebb, az erőzert növekedőben. A király délből felkelt ágyából, de senkit sem fogad el.

Egy királyi kabinetparancs, a honvédség ötvenedik évfordulata tünepére, III. Friedrich Vilhelm királynak állítandó szobor alapkövének letételét rendeli; valamint a hadastyánok segélypénzeinek fölemelését.

A „D. A. Ztg.”-nak írják: Ugyan ki és mi is volna, a minek bámuló ne találkoznának! reactionarius hazánkifiai magának a nápolyi II. Ferencznek is egy értékes ajándékot küldenek tiszteletük jeléül; egy ezüst paizs ez a forradalom győzelmes lektüzdésének s a törvényes uralom helyreállításának jelvényeivel; középen a királyi pár alakjai. Valóban bátorság kell hozzá — jegyezi meg az idéztik lap — ily állapotot ezüstön örökíteni meg s ez által reményt nyilvánítni, hogy még minden megváltozhatik!

Miképpen szerzik Poroszországnak az aláírásokat loyaltitási feliratok alá? A „Grünberger Wochenblatt” írja: A grünbergi választókörletet követte Förster lovag dec. 18-án Grünbergben volt. Idejvetelének célja volt, hogy a következő urakat: Gütze lovagot, Wolff superintendenset, Ludwig számvevő tanácsost, Schultz tanácsost és Klinge takácsmestert beperesítse, mivel a grünbergi lapban felbávást közltek egy ő felségéhez intézendő oly felirat aláírására, a melyben a követekbáza legsúlyosabb bántalmak- és rágalomokkal van illetve. (Többek közt a követekbázának magatartása, „a tudvalevő gasság”-nak van cizmezve). A törvény által rendelt békebírósi eljárás folytán Wolff superintendens jegyző-

könyvre mondotta, hogy ő a kérdéses feliratot sem maga alá nem írta, sem másokat aláírására fel nem hívott; az ő felhívása egy általa szerkesztett felírra vonatkozott. Miután megtudta, hogy az általa gyűjtött aláírások egy más felírra vonatkoztak, azokat határozottan visszavetette. Gütze urtól, de eredménytelenül. Ludwig számvévtanászos jegyző-könyvre adott nyilatkozatában kijelentette, hogy ő sem alá nem írta, sem aláírásra senkit fel nem hívott; s egyáltalában nem tudja, miképp jutott az ő neve a kérdéses hírlapi közlemény alá. Schultz és Klinge urak hasonlóan kijelentették, hogy ők a Wolff által szerkesztett és nem ama rágal-makkal teljes felírra adták neveiket egy tiszta iv papírra írva. Mintán a cselet megtudták, visszavetették aláírásaikat, de hasztalan. A kutfőül idéztük lap nem tartja szükségesnek e tényeket észrevételekkel kísérni. Elég jellemzően szólnak.

Stuttgart, jan. 4. A kereskedelmi szerződés 200 pártolója, gyűlést tartván, egyen kívül mindnyájan a vámegetlet fentartása s a kereskedelmi szerződés elfogadása mellett nyilatkoztak s válaszmányt neveztek ki a hasonló eszmék terjesztésére.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Sz. Pétervár. dec. 31. A hivatalos lap írja, hogy a Kaukaszus helytartójává, Bariatinski helyébe Miklós nagyherceg nevezetett ki. A „Frankf. Journ.“ Suchum-Kaléból kelt tudósítása szerint pedig a Kaukaszus déli részén általános a felkelés.

A „Czas“ nak Kiowból körülményes leírását közli bizonyos Krasicki ezredesen elküvetett végrehajtásnak. Az ezredes Herzen féle lázító iratok tartásáért és terjesztéséért halálra ítéltetett a haditörvényszék által. A császár azonban 12 évi szibériai bányamunkára szelidítette az ítéletet. Wasi-czykow kiow kormányzó az elítélt ezredeset nyilvános helyen kivetkeztette. Ezredesi egyenruhájában s rendjeivel feldiszippe pengengerre állították. Mintán ítélete felolvastatt, a hóhér lezaggatta vállrojtait és rendjeit, kardját szét-törte s befejezésül kétszer arczul csapta. Krasicki neje, a kinek e jelenetet végig kellett nézni, megőrült. Wasi-czykow a kormányzó, a ki maga is jelen volt a végrehajtáson, hűlést kapott s hirtelen meghalt. Az ő neje is megőrült bánatában.

Varsó, jan. 5. Zarembo földbirtokost, mivel a forradalmi bizottság két adósszedőjét letartóztatta s a batóság kezébe szolgáltatta, visszatérő útjában egy erdőben felakasztották.

Daczára azon összeesküvés felfedezésének, a mely atitkos forradalmi bizottságny nyomdájának megtalálására vezetett, e bizottság „Ruch“ című lapjának egy későbbi száma még is megjelent, mely a fölleplezés történetét minden mellék-körülménnyel elbeszéli. A hatvanhatok pere folyton tart, kik közül 12-en eddig már felmentettek. E per érdek-jelenetűl beszéllek, hogy a vádlottak egyike azzal vádolta a hadbíró, hogy ez őt pénzzel kínálta, csak hogy vallomásokot csalbasson ki tőle. Az ilykép vádolt hadbíró vádlójától azt kérdezte, vajon a pénzzel megkínálást kö-vették-e más körülmények? mire a kérdezett oda nyilatkozott, hogy a hadbíró pénzkínálását egy írott lapról olvasta le. Mire ez ily szókkal fordult a közönséghez: „En tebat csak az írott parancsokat követtem.“

A naponkint felmerülő újabb-újabb titkos feladások, kutatások, elfogatások s egyéb üldözések annyira felingerelték a nép elkeseredését, hogy most már gyakrabban fordulnak elő tetteles ellenállási esetek. Nemrég egy rend-örtygnyök elbocsáttatását kérte, s midőn e miatt kérdőre

vonatott, sőt megbüntettetett, a dolog annyira ment, hogy a rendörtygnyök kardot rántott, s a kérdőre vonó felsőbb tisztviselőt fején s kezében vesélyesen megsebesítette. Erre a vakmerő ellenszegülőt több rendörtygnyokra megragadta s le-fegyverezte a minek következtében annyira fokozódott dübe, hogy egy hozzáment rendörtygmesterre, a ki számadásra akarta vonni, dühösen rárohant s azt többször arczul csapta. Az eféle mindennapi esetek elég szomorúan jellemzik az általános elkeseredést és ingerültséget.

Ujabbak. Bécs, jan. 7. A „Gen. Corr.“ a holnap összeülő országgyűlések alkalmából ciklikében úgy nyilatkozik, hogy ezen országgyűlésekről adandó tudósításai folyama alatt reménye van a lajhántuli országgyűlésekről is tudósításokat közölhetni.

Az újdonságunk elején említett, erdélyi vasut ügybeni küldetés céljával az „Ung. Nachr.“ ezt írják Bécsből. A gazdasági egyetel által alapított központi bizottság itt értekező tagjai, Maager előterjesztéséből, telyes bizonyossággal értesültek, miképp a Bischofheim és Hirsch brüsszeli pénzházak határozott és kötelező ígéretet tettek, miképp ők gr. Zichy Ferenczel egyesülve készek társulatot alakítani az erdélyi vasut felépítésére, mihelyt bizonyos lesz hogy az osztrák cs. k. kormány kész a további feltételekre nézve ezen társasággal érintkezésbe lépni, s így egy közelebbi s névszerint a kamat biztosításról szóló kiegyezés létesülhet melynek alapján az említett ház a kívánt összeget előteremtheti. A központi bizottság, ez által felhiva érzé magát ő fölsége trónja elébe kérvénnyel járulni, miképp ő fölsége az említett nagyvár-branch fő ésszebeni szárny-vonal építése iránti akaratát újból kifejezni, és kormányt oda utasítani méltóztatnék hogy az említett társulattal tárgyalásokba bocsátkozzék, és a kamat biztosítást, mi nélkül külföldi pénzt kapni nem lehet—előre is biztosítsa. A mint a fennebbi telegramm értesít, a küldetésig kedvező fogadtatásban részesült.

Berlin, jan. 6. Hivatalos tudósítások szerint a berlini városképviselők újévi felirata átadatott a királynak. A király egessége teljesen helyre állott. — A „Kreuztg.“ meghazudtolja a hírlapok tudósításait Bismarknak Bécsbe küldött sürgönyéről s Károlyi gróffal történt szó-váltásáról. Az egészről annyi a való, hogy két hét előtt egy jegyzék küldetett Bécsbe a végett, hogy a delegáltak kérdésére vonatkozólag, a Poroszország és Ausztria közti viszonyokat egyengessék. Természetes, hogy a hol közeledésre tétetik kísérlet, az akadályokat is meg szokták említeni.

München, jan. 6. Tegnap egy új válaszjegyzék indított Berlinbe. A bajor kormány, a kereskedelmi szerződést illetőleg, mozdulatlanul ragaszkodva eddigi álláspontjához, most is azon van, hogy az osztrák előterjesztvények a legközelebbi közértekezleten tanácskozás alá vétessenek. Az értekezlet mart. 6-ra van összehívva.

— Páris, jan. 6. A „France“ szerint nem igaz, hogy Victor Emmanuel Párisba utaznék; úgy az sem, hogy Nigra lovag bizonyos küldetéssel menne Párisból Turinba. A „France“ bizonyosnak mondja, hogy Werther báró bécsi porosz követ csakugyan felolvasta egy sürgönyben Rechberg grófnak a tudvalevő nyilatkozatokat; de ez csak bizalmas beszélgetés közben történt Werther báró és Rechberg gróf között.

Turin, jan. 6. A parlament jan. 26-án ismét megnyitattik. A belügyminiszter egy körrendeletében arra utasítja a prefektusokat, hogy jan. 15-ig végezzék be az elönmunkálatokat ama 220 nemzetőr zászlóalj mozgóvátételére, a melyeknek szervezését a kormány, Garibaldi mozgalmi következtében megakadályozta. A kormány helyben hagyja a nápolyi földbirtokosok egyletét, a mely a rablók elnyomásában közremunkálás végett alakult.

Nápoly, jan. 5. Tegnap este néhány felbérelt paraszt reactionarius tüntetést követelt el a Santa Lucia templomnál. Az ezen templomban szolgáló pap, 15 paraszt a vezetők közül, Mancirelli, Burgi lelkészek s Nicoletti bourhonista ezredes elfogattak s egy reactionarius összeesküvés bizonyítványai fedeztettek fel.

London, jan. 6. A „Times“ dec. 26-ról szóló sürgönyt közöl Uj-Yorkból: Az egyesületi hadsereg állapota aggasztó. A külszövetkezetek visszafoglalták Holysprings-et s félmillió dollár értékű készletet megsemmisítettek.

Uj-York, dec. 27. Davis terven dolgozik Tennessee-ben Nashville elfoglalására. A „New-York Herald“ felhívja a loyális államokat, hogy gyűljenek össze s hívják fel a déli államokat szövetségre a béke helyreállítása végett, az egyesült államok alkotmányának alapján. Az egyesületiek megszállották Winchestert, miután a déliek kiűritették és Sunson felé vonultak. Azt hiszik, hogy Lincoln a rabszolga felszabadítási kiáltványt újból fogja hirdetni. A „New-York Tribune“ bizonyosnak mondja a néger ezredék felállítását, a rabszolga felszabadítás biztosítására.

Gabonaár Kolozsvárt Január 8-án 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 3 frt 60 kr. Egybúza 2 frt 70 kr. Rozs 1 frt 90 kr. Árpa — frt — kr. Zab — frt 95 kr. Török-búza 1 frt 60 kr. Pityóka — frt 85 kr. Marhabús 12 kr.

Távíratú tudósítás a bécsi börzéről

Januarius 9-kén: Nemzeti kölesön 81.90. 5% Metalliques 75.10. Bank-részvény 815.—. Hitel-részvény 225.—. Váltó Londonra 114.80. Ezüst 113.25. Arany 5.50.
Januarius 5-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országai 75.25. Erdélyi 73.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S É K.

(744)

Az általán kedvelt, kellemes hatású valódi

SCHNEEBERGERI NÖVÉNY-ÁLLÓP

ezen mell-hűlés, köhögések, rekedtség, torok-, általán mell- és tüdőbajoknál, jeles enyhítő-szer, valamint

Wilhelm F.-nek valódi, tiszta, batóságilag megvizsgált s. kir. 1. kiz rólág szabadalmazott EGÉSSÉG ELŐMOZDÍTÓ ALHABORA és ALMABORECZETE

ezen gyomor-szenvedés, bél-dugulás, mejj gőresők, fő-fájás, vér-nedv és vértolulások ellen jeles szer üvegként 50 kr. o. é. valamint az előbbeni kapható:

Kolozsvártt WOLFF János gyógyszerésznél. Tordán Wolff Gábornál. Dézen Krémer Sámuelnél, Medgyesen Breckner C-nél. N.-Bányán Horacek Józsefnél. M.-Vásárhelyt Jenei A.-nál. Beszterczén Dietrich & Fleischernél. Ségessvártt Misselbacher J. B. Zalahánán Megai J.-nál. N.-Váradon Janky A. N.-Szebenben Zóhrer J. F. Hátszegen Mátéfi Béla gyógyszerésznél. Bassóban Fabik és Jekelius gyógyszerész uraknál.

Egyszersmind a fentebbi megbízott raktáros uraknál megrendelhető a jeles TYUKSZEM-KEŰCS, cs. k. főorvos Schmidt töl Egy skatulya ára 23 kr. o. é. Dr. Behr IDEG-SZERE az idegek s a test erősítésére. Ára 70 kr. o. é. Sziriai Stub-Alpesi NÖVÉNYNEDV mell- és tüdőbetegeknek. Üvege 87 kr. o. é. Lobry és Pertonsnak valódi orvosi ugynevezett:

DORSCH MÁJ-OLAJA,

skrofulás és bőr-kiütések ellen. Egy üveg ára 1 forint o. é.

Főraktár: BITTNER GYULÁNÁL, Gloggnitzon.

JELENTÉS THEAKÖRÖK SZÁMÁRA.

Erdély s Magyarhon jelesebb városait már huzamosabb idő óta, a legelső készítőktől származó ugynevezett „oroszk cikkekkel“ ellátva, van szerencsém ezennel is tudatni, miként Kolozsvártt szerkesztésében az ugynevezett Reschnerféle 133 számú lakásomon, a mlgs. b. Bornemiza Ignácné urasz. házával átellenbe, a legjobb minőségű muszka-thea, ugynevezett Samoir, Lavoir, jamaikairum, Arak (fehér-rum), Puncs-Esencziával s más külföldi szeszcs vido itallal, Török-puliszkaival, pipafejekkel, ellátott gazdag választéku raktárom nagyban és kicsinyben a t. cz. közönségnek a legjutalmasab ár mellett szolgáltatára áll.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutczá 74 sz.)

(3—6)

Az italog elküldésére vannak kised 3—16 kupásnyi átalagocskám. A megrendelések a legjobban és leggyorsabban teljesítetnek.

ASPISSAMU.

Tarnopolból az orosz határszélen.

(6)

(3—3)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei.

Szerkesztette Brassai Sámuel m. h. i. 1861. 4-r-l-ső kötet 1 frt. 70 kr. II-dik kötet I-ső füzet 1862. 4-rét 80 lap. Ára 80 kr.

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutiu) balázs-falvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

Petőfi Sándor vegyes művei. 1838. Ingeny tanító francia nyelv-mester. A francia nyelv szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja Brassai Sámuel. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzet.) Ára 1 frt 60 kr.

Erdélyi történelmi adatok. Szerkeszté és kiadja gróf Mikó Imre, 4 kötet 1855—1862 n. 8-rét (XXXI, 368. IV, 400. II, 357. XIV, 373 lap) a négy kötet ára 6 frt. 80 kr.

Népszínházi évkönyv naptárrészszel 1863-ra. A budai népszínház javára szerkesztik: Bolnai és Kempelen Győző. I. év folyam 1 frt 20 kr.